

U S T A W A

z dnia 15 czerwca 2007 r.

o licencji doradcy restrukturyzacyjnego

Rozdział 1

Przepisy ogólne

[Art. 1. Ustawa określa zasady uzyskiwania i tryb przyznawania licencji doradcy restrukturyzacyjnego, odmowy jej przyznania, cofania i zawieszania praw wynikających z tej licencji.]

<Art. 1. Ustawa określa zasady uzyskiwania i tryb przyznawania licencji doradcy restrukturyzacyjnego, odmowy jej przyznania, cofania i zawieszania praw wynikających z tej ustawy oraz zasady sprawowania nadzoru nad działalnością osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego.>

Art. 2. 1. Licencja doradcy restrukturyzacyjnego uprawnia do wykonywania czynności:

- 1) syndyka na podstawie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 233, 978, 1166, 1259 i 1844 oraz z 2016 r. poz. 615) oraz nadzorcy i zarządcy na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978, 1259, 1513, 1830 i 1844 oraz z 2016 r. poz. 615);
- 2) zarządcy w egzekucji przez zarząd przymusowy na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.¹⁾).

2. Osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego może ponadto wykonywać czynności doradztwa restrukturyzacyjnego.

Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 883, z 2019 r. poz. 55, 730, 912, 1495, 1802.

Nowe brzmienie art. 1 wejdzie w życie z dn. 1.01.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 912).

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1311, 1418, 1419, 1505, 1527, 1567, 1587, 1595, 1634, 1635, 1830 i 1854 oraz z 2016 r. poz. 195, 394 i 437.

3. Czynności doradztwa restrukturyzacyjnego obejmują udzielanie porad, opinii i wyjaśnień oraz świadczenie innych usług z zakresu restrukturyzacji i upadłości.

4. Osoba fizyczna posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą powołana do pełnienia funkcji w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub egzekucyjnym wykonuje czynności w ramach działalności gospodarczej.

5. Osoba fizyczna posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego jest obowiązana do kształcenia ustawicznego w celu podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych.

Art. 3. 1. Licencję doradcy restrukturyzacyjnego może uzyskać osoba fizyczna, która:

- 1) ma obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 2) zna język polski w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności syndyka, nadzorcy lub zarządcy;
- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) ukończyła wyższe studia i uzyskała tytuł magistra lub równorzędny w państwie, o którym mowa w pkt 1;
- 5) posiada nieposzlakowaną opinię;
- 6) w okresie 15 lat przed złożeniem wniosku o licencję doradcy restrukturyzacyjnego przez co najmniej 3 lata zarządzała majątkiem upadłego, przedsiębiorstwem lub jego wyodrębnioną częścią w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie, o którym mowa w pkt 1;
- 7) nie była karana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 8) nie jest podejrzana albo oskarżona o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- [9) nie jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego;]*

<9) nie jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego ani w odniesieniu do tej osoby nie są ujawnione w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacje, o których mowa

Nowe brzmienie pkt 9 w ust. 1 w art. 3 wejdzie w życie z dn. 1.12.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 55).

w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz. U. z 2019 r. poz. 55);>

- 10) złożyła z pozytywnym wynikiem egzamin przed Komisją Egzaminacyjną, powołaną przez Ministra Sprawiedliwości;
- 11) (uchylony)
  2. (uchylony)

Rozdział 2

Egzamin dla osób ubiegających się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego

Art. 4. 1. Egzamin dla osób ubiegających się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego, zwany dalej „egzaminem”, przeprowadza się co najmniej dwa razy w ciągu roku. Informację o terminie egzaminu Minister Sprawiedliwości ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej na swoich stronach podmiotowych oraz w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym, co najmniej na trzy miesiące przed planowanym terminem egzaminu.

2. Minister Sprawiedliwości powołuje, w drodze zarządzenia, Komisję Egzaminacyjną, zwaną dalej „Komisją”, składającą się z 7 osób wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną z zakresu problematyki objętej egzaminem.

3. Członkowie Komisji są powoływani na okres 2 lat z możliwością wcześniejszego odwołania w razie niewykonywania lub niewłaściwego wykonywania obowiązków członka Komisji, niezdolności do ich wykonywania albo zrzeczenia się członkostwa. W takim przypadku Minister Sprawiedliwości uzupełnia skład Komisji.

4. Minister Sprawiedliwości wyznacza przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego Komisji spośród jej członków. Przewodniczący Komisji kieruje i nadzoruje prace Komisji. Zastępca przewodniczącego Komisji podczas nieobecności przewodniczącego wykonuje jego czynności.

5. Minister Sprawiedliwości przed każdym egzaminem powołuje zespół do przygotowywania pytań i zadań problemowych na egzamin, zwany dalej „zespołem” oraz wyznacza jego przewodniczącego, który kieruje pracami zespołu. W skład zespołu wchodzi 5 osób wyróżniających się wiedzą teoretyczną i praktyczną z zakresu problematyki objętej egzaminem.

6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowywania, przechowywania oraz przekazywania Komisji pytań i zadań

problemowych na egzamin, mając na uwadze potrzebę odpowiedniego ich zabezpieczenia przed nieuprawnionym ujawnieniem.

7. Minister Sprawiedliwości zapewnia obsługę biurową Komisji oraz zespołu.

Art. 5. 1. Członkom Komisji oraz zespołu przysługuje wynagrodzenie oraz zwrot kosztów przejazdów i noclegów na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikom zatrudnionym w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

2. Wysokość wynagrodzenia członka Komisji za każdą osobę zdającą egzamin nie może przekraczać 20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Wysokość wynagrodzenia członka zespołu za każdy opracowany zestaw pytań lub zadanie problemowe nie może przekraczać 25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia członków Komisji i zespołu, uwzględniając nakład pracy związany z przygotowaniem i przeprowadzeniem egzaminu.

Art. 6. 1. Osoba ubiegająca się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego składa do Ministra Sprawiedliwości wniosek o dopuszczenie do egzaminu najpóźniej 45 dni przed terminem rozpoczęcia egzaminu.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, załącza się:

- 1) kopię dokumentu potwierdzającego uzyskanie tytułu magistra lub zaświadczenie o ukończeniu wyższych studiów magisterskich albo równorzędnych w państwie, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy, że nie jest podejrzany albo oskarżony o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 3) dowód uiszczenia opłaty egzaminacyjnej, o której mowa w art. 7 ust. 1.

3. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, nie spełnia wymogów formalnych określonych w ust. 2, osobę ubiegającą się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego wzywa się do uzupełnienia braków w trybie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23).

4. Nieuzupełnienie braków powoduje pozostawienie wniosku bez biegu, o czym zawiadamia się osobę ubiegającą się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego listem poleconym za poświadczeniem odbioru.

5. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, został złożony po upływie wyznaczonego terminu, przewodniczący Komisji wydaje decyzję odmawiającą dopuszczenia osoby ubiegającej się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego do udziału w egzaminie. Od decyzji tej przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości.

Art. 7. 1. Osoba przystępująca do egzaminu uiszcza opłatę egzaminacyjną.

2. Opłata egzaminacyjna stanowi dochód budżetu państwa.

Art. 8. 1. Egzamin ma formę pisemną i przeprowadzany jest w języku polskim.

2. Egzamin obejmuje zagadnienia z zakresu prawa, ekonomii i finansów oraz zarządzania, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego.

3. Egzamin polega na:

- 1) rozwiązaniu testu składającego się ze 100 pytań zawierających po trzy propozycje odpowiedzi, z których tylko jedna jest prawidłowa;
- 2) wykonaniu zadania problemowego.

4. Za każdą prawidłową odpowiedź na pytanie testowe uzyskuje się 1 punkt. Można wybrać tylko jedną odpowiedź, którą zaznacza się na karcie odpowiedzi stanowiącej integralną część testu.

5. Wykonanie zadania problemowego ocenia się w skali od 0 do 30 punktów.

6. Prawidłowość odpowiedzi na pytania testowe oraz wykonanie zadania problemowego ocenia się według stanu prawnego obowiązującego w dniu egzaminu.

7. Za pozytywny wynik egzaminu uznaje się uzyskanie co najmniej 75 punktów z części testowej egzaminu oraz co najmniej 20 punktów za wykonanie zadania problemowego.

8. Złożenie egzaminu z wynikiem pozytywnym potwierdza zaświadczenie wystawione przez Komisję.

Art. 8a. 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Komisji, ustala wykaz tytułów aktów prawnych i zalecanej literatury, z których wybrane stanowią podstawę opracowania pytań testowych na egzaminy w określonym roku kalendarzowym i ogłasza go w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie

podmiotowej, nie później niż 3 miesiące przed terminem pierwszego egzaminu wyznaczonego w określonym roku kalendarzowym.

2. Minister Sprawiedliwości, na wniosek Komisji, nie później niż 3 miesiące przed wyznaczonym kolejnym terminem egzaminu w określonym roku kalendarzowym, może uzupełnić lub wprowadzić zmiany w ogłoszonym na dany rok wykazie tytułów aktów prawnych i zalecanej literatury, z których wybrane stanowią podstawę opracowania pytań testowych na egzaminie w danym roku kalendarzowym.

Art. 9. Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób organizacji egzaminu, biorąc pod uwagę warunki jego przeprowadzenia zapewniające samodzielną pracę osoby ubiegającej się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz szczegółowe czynności Komisji i jej przewodniczącego;
- 2) wysokość i sposób wnoszenia opłaty egzaminacyjnej nieprzekraczającej minimalnego wynagrodzenia za pracę, z uwzględnieniem rzeczywistych kosztów przeprowadzenia egzaminu oraz dopuszczalnych form uiszczania opłaty.

Rozdział 3

Licencja doradcy restrukturyzacyjnego

Art. 10. 1. Licencję doradcy restrukturyzacyjnego przyznaje się na wniosek osoby ubiegającej się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego, złożony nie później niż po upływie 2 lat od dnia złożenia egzaminu.

[2. Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów, określonych w art. 3 ust. 1 pkt 1, 4 i 6, oświadczenia wnioskodawcy, że ma on pełną zdolność do czynności prawnych oraz że nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe, a także oryginał zaświadczenia potwierdzającego złożenie egzaminu z wynikiem pozytywnym.]

<2. Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów, określonych w art. 3 ust. 1 pkt 1, 4 i 6, oświadczenia wnioskodawcy, że ma on pełną zdolność do czynności prawnych oraz że nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.>

Nowe brzmienie
ust. 2 w art. 10
wejdzie w życie z
dn. 1.01.2020 r.
(Dz. U. z 2019 r
poz. 1495).

Art. 11. Minister Sprawiedliwości zasięga z Krajowego Rejestru Karnego informacji o osobie ubiegającej się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego.

Art. 11a. <1.> Minister Sprawiedliwości zasięga z Krajowego Rejestru Sądowego informacji, czy osoba ubiegająca się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych.

Dodany ust. 2 w art. 11a wejdzie w życie z dn. 1.12.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 55).

<2. Minister Sprawiedliwości sprawdza w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, czy w odniesieniu do osoby ubiegającej się o licencję doradcy restrukturyzacyjnego są ujawnione informacje, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych.>

Art. 12. Minister Sprawiedliwości, w drodze decyzji administracyjnej, przyznaje licencję doradcy restrukturyzacyjnego, odmawia jej przyznania, cofa albo zawiesza prawa wynikające z licencji.

Art. 13. Minister Sprawiedliwości odmawia przyznania licencji doradcy restrukturyzacyjnego, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o jej przyznanie nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 3 ust. 1, a także w przypadku upływu terminu, o którym mowa w art. 10 ust. 1.

Art. 14. Licencję doradcy restrukturyzacyjnego przyznaje się na czas nieoznaczony.

Art. 15. 1. Osoba, której przyznano licencję doradcy restrukturyzacyjnego, składa wobec Ministra Sprawiedliwości, przed wpisem na listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego, o której mowa w art. 17 ust. 1, ślubowanie według następującej roty: „Mając świadomość znaczenia moich słów i odpowiedzialności przed prawem, ślubuję uroczyście, że powierzone mi obowiązki w postępowaniu upadłościowym lub restrukturyzacyjnym będę wypełniać sumiennie i bezstronnie, dochowując tajemnic prawnie chronionych oraz kierując się w swym postępowaniu zasadami godności, uczciwości i etyki.”

<1a. Do treści ślubowania, o której mowa w ust. 1, osoba, której przyznano licencję doradcy restrukturyzacyjnego, może dodać słowa „Tak mi dopomóż Bóg”.>

Dodany ust. 1a w art. 15 wejdzie w życie z dn. 24.03.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1802).

2. Minister Sprawiedliwości może upoważnić do przyjęcia ślubowania prezesa sądu okręgowego właściwego dla miejsca zamieszkania osoby, o której mowa w ust. 1.

3. Osoba, która złożyła ślubowanie, składa podpis pod rotą ślubowania.

Art. 16. 1. Dokument licencji doradcy restrukturyzacyjnego zawiera:

- 1) numer licencji i datę przyznania;
- 2) oznaczenie i podpis organu przyznającego;
- 3) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia posiadacza licencji;
- 4) numer ewidencyjny PESEL, z wyłączeniem cudzoziemców, którzy tego numeru nie posiadają;
- 5) fotografię posiadacza licencji;
- 6) podpis posiadacza licencji.

2. Za wydanie dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór dokumentu licencji doradcy restrukturyzacyjnego, z uwzględnieniem potrzeby identyfikacji osoby posiadającej licencję i uprawnień wynikających z licencji oraz wysokość opłaty za wydanie dokumentu licencji w kwocie nieprzekraczającej połowy równowartości minimalnego wynagrodzenia miesięcznego za pracę i sposób jej wnoszenia, biorąc pod uwagę rzeczywiste koszty jego wydania oraz dopuszczalne możliwości uiszczenia opłaty.

Art. 16a. 1. Osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego uzyskuje tytuł kwalifikowanego doradcy restrukturyzacyjnego, w przypadku gdy wykáže, że:

- 1) w okresie ostatnich 7 lat przed złożeniem wniosku, o którym mowa w art. 16b ust. 2, przeprowadziła w całości co najmniej:
  - a) cztery postępowania upadłościowe przedsiębiorców zakończone prawomocnym postanowieniem o zakończeniu postępowania upadłościowego oraz dwa postępowania restrukturyzacyjne lub postępowania upadłościowe z możliwością zawarcia układu lub postępowania naprawcze zakończone prawomocnym zatwierdzeniem układu albo
  - b) sześć postępowań restrukturyzacyjnych lub postępowań upadłościowych z możliwością zawarcia układu lub postępowań naprawczych zakończonych prawomocnym zatwierdzeniem układu albo
- 2) w okresie ostatnich 7 lat przed złożeniem wniosku, o którym mowa w art. 16b ust. 2, zarządzała przez co najmniej 3 lata majątkiem przedsiębiorcy będącym co

najmniej średnim przedsiębiorcą w rozumieniu art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646, 1479, 1629, 1633 i 2212) jako członek zarządu spółki handlowej, wspólnik ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem lub jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą oraz przeprowadziła w całości co najmniej dwa postępowania restrukturyzacyjne lub postępowania upadłościowe z możliwością zawarcia układu lub postępowania naprawcze zakończone prawomocnym zatwierdzeniem układu, albo

- 3) w okresie ostatnich 3 lat przed złożeniem wniosku, o którym mowa w art. 16b ust. 2, przeprowadziła w całości co najmniej jedno postępowanie układowe lub sanacyjne zakończone prawomocnym zatwierdzeniem układu, w którym przyznanie ostatecznego wynagrodzenia nadzorcy lub zarządcy wynikało z ustalenia przez sąd, że w postępowaniu liczba wierzycieli będących uczestnikami postępowania była większa niż 100 oraz suma wierzytelności przysługujących wierzycielom będącym uczestnikami postępowania była większa niż 10 000 000 zł.

2. Warunek przeprowadzenia w całości jednego z postępowań, o których mowa w ust. 1, uznaje się za spełniony również w przypadku, gdy takie postępowanie przeprowadziła w całości spółka handlowa, o której mowa w art. 157 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe lub w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, w której osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego była przez cały czas trwania tego postępowania wspólnikiem ponoszącym odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem albo członkiem zarządu reprezentującym spółkę.

3. Tytułu kwalifikowanego doradcy restrukturyzacyjnego nie przyznaje się osobie posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, wobec której, w związku z pełnieniem funkcji nadzorcy, zarządcy lub syndyka w postępowaniach upadłościowych lub restrukturyzacyjnych, prawomocnie orzeczono:

- 1) jedną lub więcej grzywien lub jedno lub więcej odwołań z pełnienia funkcji nadzorcy, zarządcy lub syndyka, w okresie ostatnich 7 lat przed złożeniem wniosku, o którym mowa w art. 16b ust. 2, lub
- 2) dwa lub więcej upomnień w okresie ostatnich 2 lat przed złożeniem wniosku, o którym mowa w art. 16b ust. 2.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, która była współnikiem ponoszącym odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki handlowej, o której mowa w art. 157 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe lub w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, albo była członkiem zarządu reprezentującym tę spółkę w chwili, gdy wobec tej spółki zostało wydane prawomocne orzeczenie upomnienia lub grzywny w związku z pełnieniem funkcji nadzorcy, zarządcy lub syndyka w postępowaniach upadłościowych lub restrukturyzacyjnych lub odwołania z pełnienia tych funkcji.

Art. 16b. 1. Minister Sprawiedliwości przyznaje tytuł kwalifikowanego doradcy restrukturyzacyjnego lub odmawia jego przyznania w drodze decyzji administracyjnej.

2. Tytuł kwalifikowanego doradcy restrukturyzacyjnego przyznaje się na wniosek osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 16a ust. 1 lub 2, oraz oświadczenie o braku przeszkód do przyznania tytułu kwalifikowanego doradcy restrukturyzacyjnego, o których mowa w art. 16a ust. 3 i 4, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, w którym wnioskodawca zamieszcza klauzulę o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu uprawnionego do odebrania oświadczenia o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Art. 17. 1. Osobę, której przyznano licencję doradcy restrukturyzacyjnego, oraz osobę posiadającą decyzję o uznaniu kwalifikacji w zawodzie regulowanym doradcy restrukturyzacyjnego, wydaną na podstawie odrębnych przepisów, wpisuje się na listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego, prowadzoną przez Ministra Sprawiedliwości.

2. Wpis na listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego obejmuje:

- 1) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia;
- 2) numer ewidencyjny PESEL, z wyłączeniem cudzoziemców, którzy tego numeru nie posiadają;

- 3) numer licencji i datę jej wystawienia, a w przypadku osoby posiadającej decyzję o uznaniu kwalifikacji w zawodzie regulowanym doradcy restrukturyzacyjnego, wydaną na podstawie odrębnych przepisów – numer decyzji i datę jej wydania;
- 4) informację o przyznaniu tytułu kwalifikowanego doradcy restrukturyzacyjnego i datę jego przyznania;
- 5) adres do korespondencji, numer telefonu oraz adres poczty elektronicznej;
- 6) sygnatury spraw restrukturyzacyjnych i spraw upadłościowych z nazwą sądu prowadzącego postępowanie, w których osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego pełni lub pełniła funkcję nadzorcy, zarządcy lub syndyka oraz w których spółka handlowa, w której osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego jest lub była współnikiem ponoszącym odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem albo członkiem zarządu reprezentującym spółkę, pełni lub pełniła funkcję nadzorcy, zarządcy lub syndyka, z zaznaczeniem spraw prawomocnie ukończonych;

<7) informację, czy osoba wpisana na listę ma konto doradcy restrukturyzacyjnego w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe.>

2a. Wpis na listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego może również obejmować przedstawione przez osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego informacje o jej dodatkowych kwalifikacjach, istotnych dla wykonywania czynności, o których mowa w art. 2 ust. 1.

3. Osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego jest obowiązana zgłaszać zmiany danych objętych wpisem na listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego w terminie 30 dni od daty ich powstania.

[3a. Minister Sprawiedliwości udostępnia listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej. Nie udostępnia się informacji o dacie i miejscu urodzenia osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz danych, o których mowa w ust. 2 pkt 2.]

<3a. Minister Sprawiedliwości prowadzi w systemie teleinformatycznym listę osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego, którą udostępnia sądom za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe.>

Dodany pkt 7 w ust. 2 w art. 17 wejdzie w życie z dn. 1.12.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 55 i 912).

27.11.2019

Nowe brzmienie ust. 3a, dodany ust. 3b i 5 oraz przepis uchylający ust. 4 w art. 17 wejdą w życie z dn. 1.12.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 55 i 912).

<3b. Minister Sprawiedliwości udostępnia listę, o której mowa w ust. 3a, także w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej oraz Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Nie udostępnia się informacji o dacie i miejscu urodzenia osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz danych, o których mowa w ust. 2 pkt 2.>

[4. Lista oraz informacje o dokonywanych w niej zmianach są przekazywane prezesom sądów okręgowych.]

<5. Osoba wpisana na listę, o której mowa w ust. 1, może założyć konto doradcy restrukturyzacyjnego w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe.>

Art. 17a. *[1. Osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, pełniąca funkcję w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub egzekucyjnym podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z pełnieniem funkcji.]*

Nowe brzmienie
ust. 1 w art. 17a
wejdzie w życie z
dn. 1.01.2020 r.
(Dz. U. z 2019 r.
poz. 912).

<1. Osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz spółka handlowa, o której mowa w art. 157 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe lub w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, pełniąca funkcję w postępowaniu restrukturyzacyjnym, upadłościowym lub egzekucyjnym podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z pełnieniem funkcji.>

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc pod uwagę specyfikę czynności wykonywanych w ramach pełnienia funkcji w postępowaniach, o których mowa w ust. 1, oraz wartość majątku dłużnika, masy układowej lub sanacyjnej albo masy upadłości.

Art. 18. 1. Minister Sprawiedliwości cofa licencję doradcy restrukturyzacyjnego, w przypadku gdy osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego:

- 1) przestała spełniać którykolwiek z wymogów określonych w art. 3 ust. 1 pkt 1, 3, 9;

[2) *dwukrotnie została odwołana prawomocnym postanowieniem z powodu nienależytego pełnienia obowiązków;*]

<2) dwukrotnie została odwołana prawomocnym postanowieniem z powodu nienależytego pełnienia obowiązków, a w przypadku odwołania z powodu rażącego uchybienia – jednokrotnie;>

3) (uchylony)

4) wystąpiła z takim wnioskiem;

5) została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;

<6) dopuściła się uporczywego lub rażącego naruszenia przepisów prawa w związku z wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 2 ust. 1 lub 2, stwierdzonego w ramach nadzoru, o którym mowa w art. 20b.>

2. Minister Sprawiedliwości może cofnąć licencję doradcy restrukturyzacyjnego, w przypadku gdy osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego została skazana prawomocnym wyrokiem za nieumyślne przestępstwo lub nieumyślne przestępstwo skarbowe, które miało związek z wykonaniem uprawnień wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego i rzutowało na jakość i sposób wykonywania tych uprawnień.

[3. Osoba, której cofnięto licencję doradcy restrukturyzacyjnego z przyczyn wskazanych w ust. 1 pkt 2, nie może ponownie ubiegać się o przyznanie licencji doradcy restrukturyzacyjnego.]

<3. Osoba, której cofnięto licencję doradcy restrukturyzacyjnego z przyczyn wskazanych w ust. 1 pkt 2 lub 6, nie może ponownie ubiegać się o przyznanie licencji doradcy restrukturyzacyjnego.>

<3a. Cofnięcie licencji doradcy restrukturyzacyjnego w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, następuje po uprzednim wysłuchaniu osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, chyba że nie jest to możliwe, oraz, jeżeli zachodzi taka potrzeba lub na wniosek osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, po przeprowadzeniu wizytacji lub lustracji, o których mowa w art. 20b ust. 3 pkt 3.>

4. W razie cofnięcia licencji doradcy restrukturyzacyjnego wpis na liście osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego podlega wykreśleniu. **<Informację o cofnięciu licencji doradcy restrukturyzacyjnego przekazuje się prezesom sądów okręgowych.>**

Nowe brzmienie pkt 2 i dodany pkt 6 w ust. 1 w art. 18 wejdą w życie z dn. 1.01.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 912).

Nowe brzmienie ust. 3 i dodany ust. 3a w art. 18 wejdzie w życie z dn. 1.01.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 912).

Dodane zd. drugie w ust. 4 w art. 18 wejdzie w życie z dn. 1.12.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 55).

[Art. 18a. 1. W przypadku stwierdzenia, że osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego mogła dopuścić się rażącego naruszenia obowiązków nadzorcy, zarządcy albo syndyka, a zostało to ujawnione po zakończeniu pełnienia przez nią funkcji w danym postępowaniu, Minister Sprawiedliwości składa do sądu upadłościowego, przed którym toczy lub toczyło się postępowanie upadłościowe lub restrukturyzacyjne, wniosek o stwierdzenie przez sąd rażącego naruszenia obowiązków.

2. Do ustalenia przez sąd rażącego naruszenia obowiązków przepisy o odwołaniu nadzorcy sądowego, zarządcy albo syndyka z powodu nienależytego pełnienia obowiązków stosuje się odpowiednio. Minister Sprawiedliwości ma uprawnienia uczestnika postępowania.

3. Minister Sprawiedliwości cofa licencję doradcy restrukturyzacyjnego w przypadku prawomocnego ustalenia przez sąd rażącego naruszenia obowiązków syndyka, nadzorcy lub zarządcy.

4. Osoba, której cofnięto licencję doradcy restrukturyzacyjnego z przyczyn wskazanych w ust. 3, nie może ponownie ubiegać się o przyznanie licencji doradcy restrukturyzacyjnego przez okres dziesięciu lat.]

Art. 19. Organ prowadzący postępowanie karne o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe przeciwko osobie posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości.

Art. 20. 1. Minister Sprawiedliwości zawiesza osobie posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego prawa wynikające z licencji, jeżeli:

- 1) wobec niej jest prowadzone postępowanie o częściowe lub całkowite ubezwłasnowolnienie, i ustanowiono dla niej doradcę tymczasowego;
- 2) przeciwko niej jest prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, z wyjątkiem spraw, w których oskarżycielem jest podmiot, o którym mowa w art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.²⁾), lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Przepis uchyłający art. 18a wejdzie w życie z dn. 1.01.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 912).

---

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651,

[2. Minister Sprawiedliwości może zawiesić osobie posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego prawa wynikające z licencji, jeżeli przeciwko tej osobie jest prowadzone postępowanie o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, postępowanie o nieumyślne przestępstwo skarbowe lub postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, w którym oskarżycielem jest podmiot, o którym mowa w art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, mając na uwadze charakter i wagę zarzucanego jej czynu oraz to, czy ma on związek z wykonaniem uprawnień wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego i rzuca na jakość i sposób wykonywania tych uprawnień.]

<2. Minister Sprawiedliwości może zawiesić osobie posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego prawa wynikające z licencji, jeżeli przeciwko tej osobie jest prowadzone postępowanie:

- 1) o nieumyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, o nieumyślne przestępstwo skarbowe lub o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, w którym oskarżycielem jest podmiot, o którym mowa w art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, mając na uwadze charakter i wagę zarzucanego jej czynu oraz to, czy ma on związek z wykonaniem uprawnień wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego i rzuca na jakość i sposób wykonywania tych uprawnień;**
- 2) w przedmiocie cofnięcia licencji doradcy restrukturyzacyjnego z przyczyn, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 6, mając na uwadze potrzebę ochrony słuszych interesów uczestników postępowań restrukturyzacyjnych lub upadłościowych lub interes publiczny.>**

<2a. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, Minister Sprawiedliwości zarządza przeprowadzenie wizytacji lub lustracji, o których mowa w art. 20b ust. 3 pkt 3.>

Nowe brzmienie ust. 2 i 4 oraz dodany ust. 2a w art. 20 wejdzie w życie z dn. 1.01.2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 912).

---

z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.

3. Informację o zawieszeniu praw wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego wpisuje się na liście osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego oraz przekazuje prezesom sądów okręgowych.

[4. Zawieszenie, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 2, trwa do czasu ustania przyczyny zawieszenia.]

<4. Zawieszenie, o którym mowa:

- 1) w ust. 1 lub ust. 2 pkt 1, trwa do czasu ustania przyczyny zawieszenia;
- 2) w ust. 2 pkt 2, trwa do czasu zakończenia postępowania w przedmiocie cofnięcia licencji doradcy restrukturyzacyjnego.>

Art. 20a. Okres przechowywania danych osobowych zgromadzonych przez doradcę restrukturyzacyjnego przy wykonywaniu uprawnień i obowiązków wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego wynosi 5 lat od zakończenia postępowania, w którym dane zostały zgromadzone. Po upływie tego okresu dane osobowe podlegają usunięciu, chyba że dalsze ich przechowywanie jest niezbędne dla ochrony praw lub dochodzenia roszczeń.

<Rozdział 3a

**Nadzór nad działalnością osób posiadających licencję doradcy
restrukturyzacyjnego**

Art. 20b. 1. Nadzór nad działalnością osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego sprawuje Minister Sprawiedliwości. Nadzór nie może wkraczać w ocenę zasadności czynności wykonanych bezpośrednio na polecenie, za zezwoleniem lub zgodą sądu albo sędziego-komisarza.

<1a. Minister Sprawiedliwości podejmuje czynności z zakresu nadzoru, o którym mowa w ust. 1, w przypadku uzyskania informacji o uchybieniach w wykonywaniu czynności przez osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego, lub osobę współpracującą z osobą posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego lub gdy uzna to za konieczne dla zapewnienia prawidłowości lub poprawy jakości wykonywania czynności przez osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego.>

2. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór osobiście lub za pośrednictwem służby nadzoru, w której skład wchodzi sędziowie i referendarze sądowi delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie art. 77 § 1 pkt 2

**Dodane rozdziały
3a i 3b wejdą w
życie z dn.
1.01.2020 r. (Dz.
U. z 2019 r. poz.
912).**

**Dodany ust. 1a w
art. 20b wejdzie
w życie z dn.
1.01.2020 r. (Dz.
U. z 2019 r. poz.
1802).**

lub art. 151a § 5 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60 i 125), prokuratorzy delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie art. 106 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 740), a także pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości posiadający licencję doradcy restrukturyzacyjnego lub upoważnieni biegli rewidenci.

3. Uprawnienia nadzorcze Ministra Sprawiedliwości nad działalnością osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego obejmują:

- 1) zawieszanie praw wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego;**
- 2) cofanie licencji doradcy restrukturyzacyjnego;**
- 3) podejmowanie lub zlecenie:**
  - a) wizytacji obejmujących pełną działalność osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego,**
  - b) lustracji obejmujących wybrane zagadnienia z działalności osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego;**
- 4) żądanie:**
  - a) przedstawienia dokumentacji wytworzonej przez osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego w związku z pełnieniem funkcji nadzorca, zarządcy lub syndyka wraz z wyjaśnieniami,**
  - b) wglądu do akt zakończonych lub toczących się postępowań restrukturyzacyjnych lub upadłościowych, w których osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego wykonuje lub wykonywała czynności nadzorca, zarządcy lub syndyka,**
  - c) przedstawienia ksiąg handlowych, w tym dokumentacji księgowej przedsiębiorców, wobec których były lub są prowadzone postępowania restrukturyzacyjne lub upadłościowe, w których osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego wykonuje lub wykonywała czynności nadzorca, zarządcy lub syndyka.**

4. Jeżeli dokumenty, o których mowa w ust. 3 pkt 4 lit. c, nie znajdują się już w dyspozycji osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego, obowiązek ich przedstawienia, w zakresie niezbędnym do podjęcia czynności nadzorczych, spoczywa na każdym podmiocie, który dysponuje tymi dokumentami.

5. Jeżeli w wyniku przeprowadzenia wizytacji lub lustracji Minister Sprawiedliwości stwierdzi uchybienia w pełnieniu przez osobę posiadającą licencję doradcy restrukturyzacyjnego funkcji nadzorcy, zarządcy lub syndyka w toczących się postępowaniach restrukturyzacyjnych lub upadłościowych, informuje o tych uchybieniach właściwego sędziego-komisarza.

Art. 20c. 1. Jeżeli uzyskane przez Ministra Sprawiedliwości informacje o możliwych naruszeniach przepisów prawa lub innych uchybieniach w działalności osoby posiadającej licencję doradcy restrukturyzacyjnego dotyczą toczącego się postępowania restrukturyzacyjnego lub upadłościowego, Minister Sprawiedliwości może przekazać sprawę do załatwienia sędziemu-komisarzowi w ramach nadzoru sprawowanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe lub ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, chyba że sprzeciwia się temu charakter, waga oraz okoliczności wystąpienia możliwych nieprawidłowości.

2. Sędzia-komisarz informuje Ministra Sprawiedliwości o sposobie załatwienia sprawy przekazanej w trybie, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział 3b

Przepis karny

Art. 20d. 1. Kto nie przedstawia osobie uprawnionej do sprawowania nadzoru nad działalnością osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego lub osobie przybranej jej do pomocy dokumentów, o których mowa w art. 20b ust. 3 pkt 4, lub w inny sposób udaremnia albo utrudnia wykonywanie czynności nadzorczych, podlega karze grzywny.

2. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w ust. 1, następuje na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475, z późn. zm.³⁾).>

Rozdział 4

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 21. (pominięty)

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1039, 1387, 1467, 1481 i 2077 oraz z 2019 r. poz. 76.

Art. 22. (pominięty)

Rozdział 5

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 23. 1. Syndyk, nadzorca sądowy lub zarządca i ich zastępcy, ustanowieni w postępowaniu układowym oraz upadłościowym albo naprawczym przed dniem wejścia w życie ustawy, sprawują swoją funkcję do czasu zakończenia tych postępowań, a tymczasowy nadzorca sądowy oraz zarządca przymusowy do czasu wydania postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości.

2. W sprawach, w których określono wstępne wynagrodzenie syndyka, nadzorca sądowego albo zarządcy przed dniem wejścia w życie ustawy, do wynagrodzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 24. (pominięty)

Art. 25. (pominięty)

Art. 26. W przypadku osób, które w dniu wejścia w życie ustawy posiadają pięcioletnią praktykę w sprawowaniu funkcji syndyka, zarządcy lub nadzorca sądowego w postępowaniach upadłościowym, układowym i naprawczym oraz przed 1990 r. ukończyły wyższe studia i uzyskały dyplom inżyniera, wymogu określonego w art. 3 ust. 1 pkt 4 nie stosuje się.

Art. 27. (pominięty)

Art. 28. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia⁴⁾.

---

⁴⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 9 lipca 2007 r.